

בש"פ 274/15 - אוסקר אברהם נגד מדינת ישראל - רשות המיסים

בבית המשפט העליון

בש"פ 274/15

לפני: כבוד השופט צ' זילברטל

העורר: אוסקר אברהם

נגד

המשיבה: מדינת ישראל - רשות המיסים

ערר על החלטת בית המשפט המחוזי בבאר שבע בתיק
מ"ת 19781-07-12 שניתנה ביום 7.1.2015 על ידי
כב' השופט א' חזק

תאריך הישיבה: ה' בשבט התשע"ה (25.1.2015)

בשם העורר: עו"ד ערן ערבה
בשם המשיבה: עו"ד עמנואל לינדר; עו"ד ניר ישראל

החלטה

ערר על החלטת בית המשפט המחוזי בבאר שבע מיום 7.1.2015 שניתנה על ידי כב' השופט א' חזק (מ"ת
19781-07-12), בגדרה נדחתה באופן חלקי בקשת העורר לעיון חוזר בתנאי שחרורו ממעצר עד תום ההליכים
המשפטיים המתנהלים נגדו.

1. נגד העורר ואחרים הוגש לבית המשפט המחוזי בבאר שבע כתב אישום המייחס לו ולנאשמים האחרים עבירות לפי חוק מס ערך מוסף, התשל"ז-1975, פקודת מס הכנסה [נוסח חדש], תשכ"א-1961, חוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000 וחוק העונשין, התשל"ז-1977. נטען, כי הנאשמים הונו את רשויות המס והלבינו הון בהיקף של מאות מיליוני שקלים.

עם הגשת כתב האישום התבקש גם מעצר העורר עד לתום ההליכים, ובקשה זו התקבלה. לאחר שהעורר היה עצור כשנה ומחצה, הוא שוחרר ביום 29.1.2014 לחלופת מעצר הדוקה שכללה מעצר בית בקרית גת (העורר הוא תושב דימונה, שם מתנהל גם עסקו); פיקוח מתמיד באמצעות שני מפקחים ואיזוק אלקטרוני; ערבויות כספיות משמעותיות (לרבות הפקדה של 700,000 ש"ח); איסור שימוש במחשב ועוד. תנאים אלה נקבעו בהסכמה. שלושה חודשים לאחר שחרורו פנה העורר בבקשה לעיון חוזר בתנאי המעצר, אך זו נדחתה. ערר על ההחלטה האמורה נדחה על ידי ביום 5.6.2014 (בש"פ 3760/14). בהחלטתי הנ"ל פורטה השתלשלות העניינים בכל הנוגע למעצרו ולשחרורו של העורר והובאו יתר הנתונים הצריכים לענין, לרבות הפניות לשורה לא קצרה של החלטות שניתנו בעניינים אלה על ידי בית משפט זה ועל ידי בית המשפט המחוזי. מטעם זה לא אחזור במסגרת ההחלטה דנא על אותם נתונים. זאת ועוד, בהחלטה בבש"פ 3760/14 פורטו גם השיקולים שעמדו בבסיס דחיית עררו של העורר, ושחלקם רלבנטיים גם לעת הזאת, כך שגם מהיבט זה ניתן הפעם לקצר.

2. מאז ההחלטה בבש"פ 3760/14, ועוד בטרם ההחלטה נשוא הערר דנא, הוקלו תנאי השחרור של העורר. בראש ובראשונה, בהסכמת המשיבה, הותר לעורר להעתיק את מקום חלופת המעצר, כך שהוא יהיה נתון במעצר בית בביתו שבדימונה. יתר התנאים המגבילים נותרו על כנם.

ביום 8.9.2014 הוגשה לבית משפט קמא הבקשה לעיון חוזר בתנאי השחרור. העורר ביקש להסיר כליל את המגבלות המוטלות עליו, ולחלופין להותיר בתוקף את מעצר הבית רק בשעות הלילה, בפיקוח ערב אחד, כשבמשך היום יוכל העורר לצאת לעבוד בעסק אותו הוא מנהל והפועל במסגרת חברת אוסקר בע"מ, שנטען כי אין לה זיקה למעשי העבירה שיוחסו לעורר.

3. בית המשפט המחוזי דחה בעיקרה את הבקשה לעיון חוזר וקבע, כי נוכח חומרת העבירות (כמפורט, בין היתר, בהחלטה בבש"פ 3760/14), אין מקום לקבוע שבחלוף כשמונה חודשים מיום שחרור העורר ממעצר השתנו הנסיבות באופן שיאפשר את יציאתו לעבודה. בהחלטה צוין כי התאפשר לעורר ליצור קשר עם אחרים ובלבד שאינם קשורים לכתב אישום והוחלט על "חלונות התאווורות" ליציאה ממקום מעצר הבית. בית המשפט לא מצא לנכון להקל בתנאי השחרור על מנת לאפשר לעורר לשקם את עסקו, בקבעו כי יהיה בכך כדי להגביר את מסוכנותו, שכן קיים חשש "שחזרתו של ה[עורר] לנהל עסק כלשהו בסביבה מסחרית ובסביבת אנשים רבים המוכרים לו, תגביר את מסוכנות [העורר]". בית המשפט הורה, עם זאת, על פרק זמן נוסף להתאווורות.

4. טענתו המרכזית של העורר היא כי בחלוף כשנתיים וחצי מאז שנעצר וכשנה מאז ששוחרר בתנאים מגבילים הדוקים (אותם לא הפר) יש מקום לאפשר לו לפעול כדי להציל את עסקו, המעסיק עובדים לא מעטים, והעומד על סף קריסה. אכן, כפי שטען בא כוח המשיבה, העורר לא הציג מסמכים לתמיכה בטענותיו בענין מצב העסק, אך בא כוחו טען כי עובדת העדרו של העורר מהעסק במשך תקופה כה ממושכת בצירוף העיצומים הכספיים הנכבדים שהוטלו עליו, הקפאת האשראי ועוד, הם נתונים הידועים היטב למשיבה ואינם צריכים הוכחה, וברי שיביאו לקשיים ניכרים בהפעלת

העסק הגוררים אחריהם בהכרח קשיים כלכליים ממשיים.

העורר טוען, כי ללא נוכחות אישית שלו בעסק, במשרדי הלקוחות, בבנקים ואצל יתר הגורמים הקשורים לפעילות העסקית, לא ניתן לשקם את המצב ואין די באפשרות שלו לפעול מביתו (שם הוא רשאי לקיים פגישות עבודה, שכן לכאורה העסק המדובר אינו קשור למסכת העבריינית שפורטה בכתב האישום).

עוד מבקש העורר, כי יתאפשר לו לשהות במעצר הבית בפיקוח ערב אחד בלבד. העורר מצביע על עברו הנקי ועל כך שההליך העיקרי צפוי להימשך עוד פרק זמן לא מבוטל, מה גם שלעת הזו נדונים בו בעיקר עניינים הנוגעים לנאשמים האחרים.

העורר טוען, שלנאשמים בעבירות חמורות בהרבה ובעלי עבר מכביד התאפשר להשתחרר בתנאים הרבה פחות הדוקים. נטען, כי מאז שהעורר נעצר לפני כשנתיים וחצי, קהתה המסוכנות, ועתה גם אין חשש לשיבוש מהלכי משפט.

5. לשיטת המשיבה אין מקום לשנות את תנאי השחרור, שנקבעו מלכתחילה בהסכמה ולאחר מכן הוקלו בצורה משמעותית (אף זאת בהסכמה) כשהתאפשר לעורר לשוב לדימונה. בא כוח המשיבה הזכיר, כי בגדר בש"פ 3760/14 העתירה העיקרית היתה לאפשר לעורר לשוב לדימונה, כדי שיהיה קרוב יותר למשרדי העסק שלו, והנה דבר זה התאפשר כבר מזה זמן. בא כוח המשיבה מפנה לשלל ההחלטות הקודמות שניתנו בעניינו של העורר, לרבות בבית משפט זה, בהן פורטה מסוכנות העורר, וטוען כי נתון זה עומד בעינו גם עתה. נטען, כי אם יותר לעורר לנוע בחופשיות, "תיווצר מציאות עסקית אחרת" שבגדרה לא יהיה לעורר קושי לשוב לפעילות עבריינית. המשיבה סבורה שבית משפט קמא, אשר דן בענייני מעצרו ושחרורו של העורר מאז יום מעצרו ומכיר היטב את מכלול הנתונים, שקלל כראוי את מצב הדברים והגיע להחלטה מאוזנת. דיון והכרעה

6. אכן, מאז ניתנה ההחלטה בבש"פ 3760/14 לא רק שחלף פרק זמן נוסף, לא זניח, אלא שתנאי השחרור הוקלו במידה ממשית בכך שהתאפשר לעורר לחזור לביתו בדימונה. עם זאת, נתוני היסוד בדבר מסוכנות העורר נותרו בעינם, אם כי לחלוף הזמן יש גם משמעות, במיוחד כשאין טענה שהעורר הפר את תנאי השחרור ההדוקים שנקבעו.

עוד יש להביא בחשבון את העובדה שלכאורה סיום ההליך העיקרי אינו נראה באופק. בהקשר זה ראוי לציין כי לאחרונה תוקן חוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 על-ידי הוראות חוק פיקוח אלקטרוני על עצור ועל אסיר משוחרר על-תנאי (תיקוני חקיקה), התשע"ה-2014 (תיקון שייכנס לתוקף ב-16.6.2015), ובתיקון זה נקבע, בין היתר, כי מי שהיה נתון "במעצר בפיקוח אלקטרוני" (כהגדרת ביטוי זה בחוק הנ"ל) תקופה מצטברת של 18 חודשים, ישוחרר מ"מעצר" זה, אלא אם כן בית המשפט העליון האריך את התקופה. בכך באה לידי ביטוי השקפת המחוקק שלפיה גם הגבלת החירות בדרך של "מעצר בפיקוח אלקטרוני" אינה יכולה להימשך לתקופה בלתי מוגבלת, ואם משפטו של המפוקח לא הסתיים לאחר שחלפו 18 חודשים של פיקוח אלקטרוני - יש להסיר את הפיקוח או להגיש לבית המשפט העליון בקשה להאריכו. אכן, תיקון זה אינו חל לעת הזו על עניינו של העורר, אך יש בו ביטוי מובהק למשמעות שיש להקנות לחלוף הזמן, כאשר נאשם מצוי בתנאים מגבילים חמורים ומשפטו אינו מסתיים. נקודת המוצא היא שחלוף הזמן עשוי להביא עמו גם הקלה בתנאי שחרור שיש עימם פגיעה ממשית בחירויות הבסיסיות (ולא רק במעצר "ממש"), ולמצער, הבאת העניין להכרעה הערכאה העליונה.

ואכן, סבורני כי עצם חלוף הזמן מאז השחרור ממעצר (כשנה) בצירוף העובדה שסיום משפטו של העורר עדיין רחוק, מצדיקים בחינה מחדשת של תנאי השחרור, בהיותם הדוקים במיוחד.

7. מקובלת עלי קביעתו של בית משפט קמא, לפיה אין מקום להסרת המגבלות באופן שיתאפשר לעורר לנהל את עסקו ללא כל הגבלות; זאת בהתחשב באופייה של העשייה הפלילית המיוחסת לעורר, עשייה מתוחכמת וענפה שנגעה לסכומי כסף עצומים. ואולם, נוכח הזמן הרב שחלף מאז המעצר וכדי לאפשר לעורר מידה מסוימת, גם אם מצומצמת, של פעילות עסקית (שלא מתוך ביתו) יש מקום לשקול את האפשרות שהעורר יוכל לצאת מביתו מידי פעם ככל שיתעורר צורך עסקי מיוחד שיחייב נוכחות שלו במקום מסוים. לשם כך יגיש העורר למשיבה בקשה בכתב, לפחות 7 ימים לפני המועד הרלבנטי, בה יפרט את מטרת היציאה מהבית, יעד היציאה, משכה הצפוי, הגורמים עימם הוא מבקש להיפגש, מדוע קיימת חשיבות להשתתפות אישית שלו באותה פגישה או באותו אירוע ומדוע הדבר אינו יכול להיעשות בביתו.

מובהר, שהכוונה היא שאותן בקשות תיחדנה למקרים ספורים ויוצאי דופן ואין הכוונה שהמנגנון האמור יביא לכך שהעורר יגיש למשיבה "לוח פגישות" לכל יום ויום. כמובן שבהעדר הסכמה ניתן יהיה לפנות לבית המשפט. בנוסף מובהר, כי העורר אמור להיות מלווה כל העת על ידי אחד המפקחים שאושרו ושחתמו על ערבויות מתאימות.

8. בנוסף, יש מקום להפחית את מספר המפקחים באופן שיהיה די במפקח אחד (במקום שני מפקחים), אשר ישהה עם העורר בכל עת. מספר המפקחים נקבע בשעתו בהסכמה, אך בהתחשב בכך שלא דווחו הפרות, ובהתחשב בכל יתר הנתונים שפורטו לעיל, נראה כי יש מקום להקל בענין זה, שגם אם מלכתחילה היה דרוש, הרי שאין מקום להותרת תנאי מכביד זה (בעיקר על המפקחים) בעינו לאורך זמן.

9. הערר מתקבל, אפוא, בחלקו, כאמור בפסקאות 7 ו- 8 דלעיל.

ניתנה היום, י"ג בשבט התשע"ה (2.2.2015).

שׁוֹפֵט